EMBARGO: Tieto palkinnonsaajasta ja hänen oheinen haastattelunsa ovat julkaisuvapaita torstaina 29.10.2026 klo 12.

Tutkimuskysymykset nousevat vastaanotolla

Nuoren tutkijan palkinnon Neurologipäivillä saanut Eino Solje kannustaa tutkijalääkäreitä kuuntelemaan herkällä korvalla muistisairaita ja heidän läheisiään.

Teksti: Pekka Karppinen, Neurologipäivien tiedottaja

Lääketieteen tohtori **Eino Soljen** kiinnostus tutkijana kohdistuu varhain alkaviin aivojen rappeumatauteihin, erityisesti muistisairauksiin ja niiden monenlaisiin ilmentymiin. Häntä kiehtovat tutkimuskysymykset ovat usein niitä samoja, joita potilaat ja heidän omaisensa esittävät istuessaan hänen vastaanottohuoneessaan Kuopion yliopistollisessa sairaalassa.

Mistä tauti johtuu, ja mihin diagnoosi perustuu? Mikä on potilaan ennuste, ja mitä se tarkoittaa koko perheyhteisölle?

”Muistisairautta sairastavaa ja hänen läheisiään kannattaa kuunnella avoimin mielin niin hoito- kuin tutkimustyössäkin. Yleensä heidän esittämänsä miksi-kysymykset ovat tieteellisesti todella relevantteja”, Solje katsoo.

Sairauden kanssa elävät ihmiset ovat parhaita valottamaan, mitkä asiat ovat merkityksellisiä heidän elämälleen ja hyvinvoinnilleen. Heiltä saa usein erinomaisia ajatuksia myös siitä, minkälaiset tutkimukset olisivat mielekkäitä.

”Eettiset toimikunnat ja tutkijat ovat aika taipuvaisia kertomaan ihmisten puolesta, mikä on soveltuvaa, liian raskasta tai liian kevyttä tutkimusta. Muistisairauden kanssa elävillä ihmisillä voi olla asiasta hyvinkin toisenlaisia näkemyksiä.”

Tavoitteena täsmädiagnoosi

Solje, 36, väitteli kymmenen vuotta sitten tohtoriksi otsalohkodementian suomalaiseen valtamutaatioon liittyvistä kliinisistä ilmentymistä. Siitä tutkimustyö laajeni ensin muihin otsa-ohimolohkorappeumien muotoihin ja edelleen erilaisiin neurodegeneratiivisiin, aivojen hermosoluja rappeuttaviin sairauksiin.

”En enää kutsuisi itseäni pelkästään otsalohkodementian tutkijaksi, vaan laajemminkin muistisairauksien tutkijaksi.”

Hän työskentelee professorina Itä-Suomen yliopistossa ja ylilääkärinä Kuopion yliopistollisessa sairaalassa.

Tutkijana hän haaveilee ennen kaikkea siitä, että muistisairaudet pystyttäisiin diagnosoimaan helpolla tavalla mahdollisimman täsmällisesti ja varhain. Se olisi avain tarkoituksenmukaisten ja toimivien hoitojen löytämiseen.

”Ongelma tänä päivänä on siinä, että monissa muistisairauksissa pystymme tekemään kohtuullisen luotettavan diagnoosin vasta sitten, kun tauti on jo aika pitkällä. Joidenkin muistisairauksien osalta emme voi tehdä varmaa diagnoosia potilaan eläessä.”

Diagnostiikan pullonkaulat ja epävarmuudet vaikeuttavat hoitojen kehittämistä ja kliinisten lääketutkimusten suunnittelua.

Vuorovaikutuksen voima

Solje muistuttaa, että tutkimusta ei kukaan tee yksin, ei ainakaan menestyvää sellaista. Hän ylistää tutkimusryhmänsä seniori- ja väitöskirjatutkijoita ja ryhmässä vallitsevaa yhdessä tekemisen henkeä.

”Tutkimusta ei tehdä artikkelin tai pätevöitymisen vuoksi, vaan mielenkiinnosta ihmisaivoihin ja ihmiselämään.”

Kyetäkseen verkostoitumaan kansainvälisesti Soljen on pitänyt opetella puhumaan small talkia eri maista ja kulttuureista tulevien kollegoiden kanssa. Hän kertoo sen tuntuneen aluksi vaikealta ja epäluontevalta, mutta epämukavuusalueelle meno on kannattanut.

”Kevyen jutustelun kautta on avautunut yhteistyökanavia, jotka ovat tuoneet meille tutkimusrahoituksia ja mahdollisuuksia käyttää sellaista tutkimusinfraa, jota ei Suomessa ole. Tehdä ristiin tutkijakoulutusta ja niin edespäin.”

Solje korostaa mentoreiden merkitystä nuorille tutkijoille. Hänkään ei ole vielä valmis päästämään irti omistaan. Monissa liemissä keitettyjen konkareiden näkemykset ja mielipiteet ovat äärimmäisen arvokkaita. Hyvä mentori on nuoren tutkijan tuki ja turva.

”On niin paljon tietoa ja toimintatapoja, joita ei voi lukea mistään kirjasta. Tilanteissa, joissa on monta ratkaisuvaihtoehtoa, tarvitaan neuvonantajiksi ihmisiä, joihin voi luottaa ja joilta voi kysyä, miten olisi viisasta toimia.”

Eino Solje kokee olevansa etuoikeutettu saadessaan tehdä sekä tutkijan että lääkärin työtä, vaikka kahden työnantajan palveluksessa oleminen asettaa omat haasteensa työajan ja elämän hallinnalle. On palkitsevaa nähdä, kuinka tutkimustuloksilla voidaan parantaa muistisairaiden ihmisten ja heidän lähipiirinsä elämänlaatua.

”Jatkuva yhteys käytännön potilastyöhön pitää jalat maassa tutkimuksen kanssa. Ei ala kuvitella jotain, mitä ei kliinisessä maailmassa ole.”

Suomen Neurologinen Yhdistys (SNY) myönsi Eino Soljelle Nuoren tutkijan palkinnon Neurologipäivillä Helsingissä 29.10.2026. Palkittavan kliinisen neurologian tai neurotieteiden tutkijan tulee olla SNY:n jäsen, lääketieteen tohtori ja palkinnon saadessaan korkeintaan 40-vuotias. Palkinnon suuruus on 5 000 euroa.